

УДК 316.042

Піддубна Катерина Сергіївна*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана***ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ В БІЗНЕСОВІЙ ОСВІТІ В УКРАЇНІ**

У статті показано, що зі зростанням бізнесової активності підвищуються вимоги до якості бізнесової освіти. Бізнесова освіта набуває рис безперервності. Невідповідність її форм, методів сучасним викликам часу стримують просвіту у сфері бізнесу, що виступає вагомим бар'єром на шляху соціально – економічної модернізації країни. На цьому тлі гостро виникає потреба у впровадженні інновацій в навчальний процес в області бізнесової освіти. Автор зазначає, що основним завданням сучасної бізнесової освіти виступає використання інноваційних підходів у підготовці спеціалістів в області бізнесу. Саме тому ключовим аспектом статті виступає аналіз інноваційних форм в бізнесовій освіті в сучасній Україні.

Ключові слова: бізнесова освіта, бізнес-битва, бізнес-гра, бізнес-проект, бізнес-роман, кейс-стаді, комп'ютерна імітація.

В основі розробки управлінських стратегій, спрямованих на підвищення життєздатності вітчизняного бізнесу, має бути бізнесова освіта, яка має враховувати новітні досягнення науки про організацію і управління, а також сучасні освітні технології. Перехід до «суспільства знань» вносить істотні зміни в підготовку кадрів для бізнесової діяльності, особливо в зміст технологій і методів навчання фахівців з метою нарощування їх інтелектуального потенціалу та його подальшої конвертації в соціально - економічний ресурс країни.

Набір освітніх форм із запропонованого бізнес-школами переліку в наші дні формується самою людиною відповідно до її власних інтересів, схильностей, життєвих планів. Тому трансформується процес надання бізнес-освітніх послуг: мінімізується роль стандартних програм і підходів; зміст освіти орієнтується не стільки на засвоєння готових спеціалізованих знань, скільки на формування креативних компетентностей; методико - організаційні рамки бізнес-освіти стають рухливими і варіативними.

За даними соціологічних дослідження, які були проведені ще в 90-ті роки ХХ ст. ми можемо стверджувати, що бізнес-прошарок мав досить високий освітній потенціал [8], але підприємницька просвіта спізнювалася задовольняти широкий спектр освітніх потреб бізнесменів [6]. На той період вітчизняна освіта не була готова до модернізації відповідно до вимог ринкової економіки, а власне бізнес-освіта в країні існувала лише у вигляді окремих тренінгів для підприємців. І тому говорити про різноманітність форм, їх розвиток та інновацію було не доречно. Такі тенденції в сфері бізнесової освіти на вітчизняному просторі зберігалися досить довго, що саме і гальмувало процес удосконалення бізнесової освіти.

Проблеми бізнесової освіти, її ролі у системі освіти розглядаються багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими. Базові питання формування змісту бізнесової освіти розкриті в наукових працях В. Анненкова, Н. Житник, І. Зайцевої, Т. Красікової, І. Прокопенка, В. Стасюка. Традиційно система бізнес-освіти включає навчальні програми, розроблені відповідно до потреб ринку і розвиває ті навички, які мають високий попит на ринку праці. Ці процеси дослідженні у працях Б. Будзан [1], Б. Гаврилишин, Т. Оболенська [4], Т. Мескон, Дж. Вінд, Л. Євенко, С. Мордвинов, С. Мясоедов, С. Щенніков, С. Філонович. Значення лідерства в умовах соціально – економічних змін вивчають Дж. Коттер, П. Сенге, Ш. Робертс, А. Клейнер, Б. Сміт, М. Лінські, Р. Гайфец, С. Келлер, П. Друкер, Н. Петрі [2] та ін.

Предметом огляду науковців Я. Головка, І. Іванової, В. Канищенко, Г. Михайличенко, О. Сидоренка, Н. Ушакової, Л. Шемятихіної та ін. [6] виступає проблема формування національної моделі бізнес-освіти. У більшості праць цих дослідників презентовано принципи побудови та методологію бізнесової освіти в Україні. Проте аналіз сучасної наукової

літератури вказує на недостатній рівень дослідження питання форм бізнесової освіти в сучасній Україні, що саме і становить для нас науковий інтерес.

Мета статті – виокремити і охарактеризувати інноваційні форми в структурі бізнесової освіти в сучасній Україні.

Досить динамічний розвиток сучасного суспільства змушує кожного члена цього соціуму постійно розвивати і удосконалювати свої здібності і навички. Науково-технічна революція викликала якісні зміни ролі людини у виробництві, перетворивши її у вирішальний фактор. Велика увага нині приділяється таким показникам, як професіоналізм, компетентність, здатність до отримання знань упродовж життя. Процес освіти стає невід'ємною частиною людського буття.

Спеціаліст, керівник, власник бізнесу повинен бути постійно в курсі актуальної інформації, збільшувати обсяг своїх бізнесових знань, обмінюватися ними з командою і партнерами. І єдиною перешкодою в цьому виявляється брак часу. Тому процес отримання бізнесових знань та інформації не просто заповнює всі порожнечі, а вплітається в інші сфери життя, і з кожним роком з цим стикається все більше людей, які зайняті в сфері бізнесу. Прагнення кожної хвилини проводити з користю призводить до того, що бізнесова освіта набуває рис безперервності. Поєднання відпочинку та підвищення рівня своєї бізнесової освіченості вже не є винятком з правила, а скоріше життєвою необхідністю.

Безсумнівним лідером бізнесової освіти у світі виступає США, де ситуація з бізнес-освітою та задоволенням потреб бізнесу в управлінських кадрах в цілому досить стабільна. В світових рейтингах американські бізнес-школи займають провідні позиції. В той же час, критика діяльності вітчизняних бізнес-шкіл з боку бізнесу останнім часом незмінно посилюється, де ключовими пунктами як і раніше залишаються зайвий академізм і відірваність від практики.

На цьому тлі гостро виникає потреба в безпосередньому впровадженні інновацій в навчальний процес в області бізнесової освіти. Основним завданням виступає використання інноваційних підходів у підготовці спеціалістів в області бізнесу: скорочення термінів підготовки та мінімізація відриву від робочого процесу, орієнтація на компетенції, а не на знання, а також підготовка справжніх бізнес-лідерів. Не менш важливо забезпечити не тільки масовість підготовки фахівців, а й високу її якість.

Сучасний ринок вітчизняної бізнесової освіти пропонує велику кількість різних підходів щодо форм підготовки кваліфікованих кадрів та створення професійної команди спеціалістів. На різних етапах становлення бізнесової освіти в Україні можна виділити декілька ключових.

Першими, а отже і фундаментальними формами бізнесової освіти на вітчизняному просторі можна назвати такі: практика та трансляція матеріалу. Людина засвоює професійні навички та інструменти, включаючись в реальну діяльність. У сучасній системі бізнесової освіти він широко застосовується при організації стажувань і практик для передачі знання про предмет або спосіб діяльності від однієї людини до іншої, яка проявляється в таких формах, як прослуховування лекцій, читання книг, навчання на дистанційних курсах і відвідуванні майстер-класів експертів.

Але ці класичні підходи до навчання нині не є актуальними, бо мають низку недоліків, які виражаються в тому, що процес навчання наповнений лише теоретичними знаннями, які в свою чергу можуть бути сильно відірвані від реалій бізнесового світу.

Іншими, більш досконалими формами бізнесової освіти можна назвати такі: гра, ділова гра, рольова гра, завданням яких є демонстрація моделей поведінки в типових професійних ситуаціях або на певному робочому місці. Такі форми бізнес-освіти дають можливість засвоїти професійні процедури і інструменти роботи, а також сформувати уявлення про цілісну побудову сфери бізнесової діяльності. Форма «гра» часто поєднується з формою «імітаційна гра». Вони виступають взаємодоповнюючими елементами одна щодо іншої.

Складнішою і більш досконалою формою бізнесової освіти можна назвати «проект». Ідея проектного навчання, що виникла на початку ХХ століття була витіснена з вітчизняного поля актуальності разом з її перевагами. У той же час в практиці бізнесової освіти США, Великої

Британії, Бельгії, Ізраїлю, Фінляндії, Німеччини, Італії, Нідерландів вона набула широкого поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань з їх практичним застосуванням для розв'язання конкретних проблем у спільній діяльності. Основна цінність методу полягає в тому, що він орієнтує на створення певного матеріального або інтелектуального продукту, а не на просте вивчення певної теми.

Форма «проект» – це технологія, зорієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і набуття нових (часто шляхом самоосвіти). Активне включення у зміст тих або інших проектів дає можливість засвоїти нові способи людської діяльності в бізнесовому середовищі. Під цим терміном розуміється багато різних методик: рольові ігри, настільні ігри, ділові ігри, а також «комп'ютерні імітації».

«Комп'ютерні імітації» виступають так званими «тренажерами» для майбутніх кваліфікованих кадрів, що дає можливість попередньо пройти тренування в умовах мінімального ризику. Вище зазначена метод дає поштовх для розвитку так званого методу «бізнес-битва», який дає можливість розвивати навички роботи з колегами по вирішенню проблем, розподілу ролей і делегування повноважень.

Досить популярною формою бізнес-освіти на вітчизняному просторі виступають так звані «кейс-методики», система навчання, що базується на аналізі, вирішенні та обговоренні ситуацій, як змодельованих, так і реальних: кейс-стаді, бізнес-кейси, кейс-метод, навчання на практичних прикладах, метод конкретних ситуацій, ситуаційне навчання, ситуаційні задачі.

Тісно переплітається з кейс - методиками ще одна форма підготовки бізнес-кадрів – комплексний тренінг з елементами моделювання реальних бізнес-процесів, під час проведення якого слухачі з використанням інформаційних технологій здійснюють роботу з моделювання підприємницьких процесів у створеній фірмі (віртуальному підприємстві) за визначений термін часу. Тренінг можна розділити на три основні етапи. Перший етап: теоретичне обґрунтування – створення, започаткування та організація бізнесової діяльності. Другий етап: практичний тренінг, який полягає в моделюванні бізнес-діяльності та роботи кваліфікованих бізнес-кадрів на основі розрахункових показників бізнес-плану. Третій етап: оформлення та захист проектів, обговорення всіх складових, які впливали на результат тренінгу.

Нині широкої популярності набирає метод літературного жанру бізнес-роман. Він являє собою книгу з нескладним сюжетом, призначену для розважального читання, з якої читач може отримати корисні знання в галузі бізнесу.

Досить питому вагу останнім часом відіграє зростаюча роль впливу новітніх інформаційних технологій та їх застосування у сфері бізнесової освіти. Міжнародною експертною групою The New Media Consortium було проведено дослідження на тему: «Які нові технології змінять у майбутньому бізнес-освіту та навчання у вищих навчальних закладах у всьому світі» та опубліковано низку висновків, в яких було зазначено, які зміни слід очікувати у навчально – організаційному процесі у сфері бізнес-освіти. А саме: навчання відбуватиметься з використанням мобільних пристроїв; "перевернуті класи" – перерозподіл часу між аудиторним і позааудиторним навчанням, всі необхідні знання отримуться не на лекції, а в аудиторії вирішуватимуться лише практичні завдання або розробляється груповий проект; "makerspaces" – організація просторів для практичного навчання, обладнаних 3D-принтерами і 3D-сканерами, які будуть стимулювати спільну роботу, розвиток навичок, які виходять за межі навчальних програм [5].

Новою, але вже досить популярною формою бізнесової освіти можна назвати так звані MOOCs (massively open online courses), безкоштовні або умовно безкоштовні курси, які приваблюють сотні тисяч бажаючих підняти свій кваліфікаційний рівень. Це великий масив даних, які розповсюджуються в інтернеті.

Сфера бізнесової освіти – це область динамічних змін методів, технологій і форм освіти. Класичні форми тісно переплітаються з інноваційними формами бізнесової освіти. На їх стику постійно виникають нові підходи до форм і методів в бізнесовій освіті.

Особливість сучасної вітчизняної бізнес-освіти – це гнучкість і максимальна пристосованість форм до реалій нинішнього суспільства і бізнесу. Ніщо не стоїть на місці, все

знаходиться в постійному розвитку і русі, в тому числі і бізнесова освіта. Той, хто рухається разом з цими бізнес-процесами, може швидко розібратися в тому, що відбувається і не тільки грамотно застосувати ту чи іншу бізнес-матрицю, але і створити нову, власну. І, можливо, в цьому і полягає одна з головних цілей сучасної вітчизняної бізнесової освіти в Україні.

Список використаних джерел:

1. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи / Б. Будзан. – К. : Основи, 2009. – 349 с.
2. Друкер П. Ф. Менеджмент: Задачи, обязанности, практика / П. Ф. Друкер. – М. : Вильямс, 2008. – 693 с
3. Заходякин И. В. Новые формы бизнес-образования/ И. В. Заходякин, Е. Г. Абрамова // Креативная экономика. – 2008. – № 7 (19). – С. 90-92.
4. Нова парадигма нової роботи в університеті / Т. Оболенська // Вища школа : науково-практичне видання. – 2011. – № 12. – С. 66-73
5. Новые тенденции бизнес-образования будущего [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mba-diplom.ru/news/novye_tendentsii_biznesobrazovaniya_budushchego
6. Пилипенко В. С. Соціологія підприємництва / В. С. Пилипенко, І. П. Шевель. – К. : Європа, 1997. – 104 с.
7. Ушакова Н. Науково-методична комісія з менеджменту: про якість освіти говорити чи діяти? / Н. Ушакова, І. Іванова, Г. Михайличенко // Синергія (аналітичний журнал з менеджменту). – 2003. – № 3 (7). – С. 49-54.
8. Хижняк Л. М. Бизнес-деятельность как фактор трансформации социальной структуры / Л. М. Хижняк // Изменение социально-классовой структуры общества в условиях его трансформации / Е. А. Якуба, О. Д. Куценко, Л. М. Хижняк и др. – Х. : Основа, 1997. – С. 121-153, 204-212.

УДК 070.41

Акіншина Ірина Миколаївна

Кандидат філологічних наук, доцент

*Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(м. Старобільськ)*

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРЕСИ ЯК ДЖЕРЕЛО ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ЛУГАНЩИНИ)

У статті розглядаються питання значення вивчення регіональної преси в історії української журналістики на прикладі періодичних видань Луганщини періоду німецько-фашистської окупації; проаналізовано матеріали газет 1942 – 1943 років та виділені провідні теми публікацій цього періоду – огляд тогочасного політичного життя країни, антирадянське спрямування з викриттям сталінських репресій, відродження українських традицій.

Ключові слова: журналістика, журналісти, регіональна преса, газети, періодичні видання.

Навчання журналістів, як і власне розвиток журналістики, тісно пов'язане з вивченням історії. За останні десятиліття особливого значення набуло дослідження регіональної преси різних періодів, оскільки саме вона є флагманом і виразником думки громади. Але існують певні часові відрізки, коли правда замовчується, а документи, фактаж приховують у архівах. Це породжує так звані „білі плями” в історії народів, країн, людей. Однією з подібних лакун в історії української журналістики є питання існування вітчизняних ЗМІ на території Луганщини періоду німецько-фашистської окупації. Слід зазначити, що ця проблема не знаходила свого вирішення в журналістикознавстві, історії, культурології, літературознавстві, лінгвістиці, соціології. У ліквідації прогалин історичного й культурного минулого регіону шляхом упорядкування й систематизації тематики періодичних видань вбачаємо актуальність обраної теми.

Метою статті є дослідження тематичних обривів преси Луганщини періоду німецько-фашистської окупації. Робота має описовий характер. Використані матеріали Державного архіву Луганської області мають журналістикознавчу, історичну та культурологічну цінність. На окупованій фашистами території України відроджувалась і функціонувала українська преса. У Донбасі видавалось близько десятка україномовних газет („Нове Життя”, „Ранок”, „Маріупольська газета”, „Донецька газета”, „Бахмутський вісник” тощо). Саме у спробі аналізу журналістських текстів заданого періоду полягає наукова новизна роботи.